

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XCIX. Testamenti executio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

V. Constitutionem non prohibere successio-
nem ex testamento.

992 Sed rarissimum quod filii Religiosis pa-
rentes aliquid testamento relinquunt; imò
dum illos Deo ac religioni offerunt, ut plu-
rimùm id faciunt quod Salvianus lib. 3. ad
Eccles. vehementer reprehendit, dicens:
*Quis à parentibus filii offeruntur Deo, omni-
bus filii postponuntur; indigni judicantur hære-
ditate, qui digni fuerant consecratione; ac per
hoc unà tantum re parentibus utiles sunt, quia
coeperint Deo esse pretiosi. Ex quo intelligi po-
test, quod nullus pene apud homines vilior sit,
quam Deus.*

CAPUT XCIX.

Testamenti executio.

993 **U**ltima voluntas defuncti modis omnibus
servari debet. D. Gregorius relatus 13.
q. 2. hæres proinde institutus hæreditatem
adire tenetur tempore per leges, vel loco-
rum consuetudinem, vel per Judicem consti-
tuto. Minimum spatium, quod moribus no-
stris concedi solet, est centum dierum; sum-
mum, novem mensium. Medium temporis
in Judicio est arbitrio. Gudelinus Jur. No-
viss. lib. 2. c. 10. n. 10. Tempus istud con-
ceditur, ut hæredes interea deliberent, vel-
int-ne hæreditatem suscipere, an repudia-
re: eò quod hominum facultates plerùmque
fallant, spes hominum confundant, & de-
bita vires hæreditatis excedant.

994 Hinc periculo remedium legibus conce-
ditur, beneficium scilicet inventarii, quo id
consequitur hæres. 1.º quod ultra hæredita-
tis vires conveniri non possit. 2.º quod
detrahere possit falcidiam, (id est quartam
bonorum partem, quæ ipsi manere debeat
salva, si hæreditas ultra eam gravata sit lega-
tis) sicut & trebellianicam, id est eandem
quartam partem, si gravata sit fidei-commis-
sis. Tam istius quam illius usus in Belgio &
Gallia esse tradit Stockmansius Decis. 38. &
39. Eam tamen legatis piis detrahendam
non esse tradunt Authores communiter, jux-
ta Authent. *similiter* Cod. ad leg. falcid.
3.º beneficio inventarii hæres habet jus an-
te omnia deducendi expensas funeris, & ip-
siusmet inventarii, quodque de ordine credi-
torum esse non debeat sollicitus, &c.

995 Circa hoc tamen, Edictum perpetuum
anni 1611. statuit 1.º ut hoc beneficium
ab ipso Principe obtineri debeat intra tri-
mestrem ab obitu testatoris. 2.º ut inventa-
rium perficiatur intra 40. dies ab impetra-
tis litteris. 3.º ut detur cautio super mobi-
lia inventa. 4.º ut postea infra 70. dies ob-
tineatur actio citatoria, quæ creditores om-
nes citentur, suas præensiones & actiones
prolaturi & probaturi; intra sex menses,
si in patria; infra annum, si extra de-
gant. 5.º factâ proclamatione, mobilia vendan-
tur, eorumque pretium mox creditoribus
distribuat; datâ cautione, quod illud re-
stituent; si necesse fuerit. 6.º elapso anno;
hæres declarare debet, an velit testamento
sub inventarii beneficio stare. Si affirmet,
immobilia distrahuntur, nisi videantur debi-
tis sufficientia, vel eorum æstimationem hæ-
res fieri desideraret.

Si testamenti executor nullus à testatore
esset relictus, executio ad hæredes devolve-
retur, vel executor à Magistratu designandus
esset, juxta varias locorum consuetudines.
Quoad legata tamen pia, ad captivorum re-
demptionem, & pauperum elemosynas re-
licta, executio pertinet ad Episcopum.
Authent. *licet testator* Cod. de Episc. & Cler.
Et ideo Synodus Cameracensis anni 1586.
statuit ut *executores testamentorum ad pias cau-
sas à Parochis moneantur, & si post annum negli-
gentes sint, ab ipsis deferantur ad Episcopum, à
quo compellantur, juxta Concilium Tridenti-
num sess. 22. c. 8. & 9.* Sunt & varii alii ca-
nones, qui pias fundationes Episcopis sub-
jiciunt: quibus conforme est Edictum anni
1608. de 3. Augusti. Unde ne iis quidem
in locis, in quibus regimen Nosocomiorum,
Hospitalium, & Xenodochiorum Magistratu
attribuitur, ideo exclusus censetur Episcopus,
ut rectè Anselmo Tribon. c. 36.

Enim-verò si *ultima voluntas defuncti mo-
dis omnibus servari debet*, ut supra dictum est,
maximè quoad legata pia, à defuncto relicta
in honorem Dei, salutemque animæ suæ. Et
ideo ne per Episcopum quidem in alios usus,
quàm à testatore declaratos, mutari possunt,
si testatoris voluntas commodè adimpleri pos-
sit. Tridentinum namque loco citato cap. 6.
declarat, commutationes ultimarum volun-
tatum non nisi justa & necessaria de causa fieri
posse. Talis nihilominus causa ex incidenti
subinde præsumi potest, dum tale incidens
occurrit, ob quod rationabiliter præsumi po-
test, testatorem ipsum id probatum iri, si ta-
lis ipsi usus occurrisset; tametsi de facili hoc
præsumendum non sit.

Advertant hic Parochi, & alii animarum
Directores, suadendum testatori, ut si com-
modè possit, potius in vita donet pauperibus,
quæ ipsis donare vult, quàm post mortem:
cum id longè majoris sit meriti, magis etiam
satisfactorium, dum in morte solum datur,
quod amplius retineri non potest; proinde
non tam voluntariè, quàm velut ex quadam
necessitate. Unde Eccli. 14. scriptum est:
*Ante obitum benefac amico tuo, & secundum vi-
restuas exporrigens da pauperi.*

Suadendum quoque, ut testamentum fiat
initio morbi, nisi prius factum fuerit: quia
non leviter errant, qui de eo non cogitant,
nisi dum, ingravescente morbo, à cognatis,
vel amicis ad id quodammodò compellun-
tur; quo etiam tempore non eâ pruden-
tiâ de rebus suis disponunt, sicut ante
morbum, vel ipsius initio, ut rectè Bellar-
minus dicit.

999

minus lib. 2. de arte bene moriendi c. 5. ubi & illud maximi momenti esse monet, si fiat in gratia. Quia hoc necesse est, ut sit meritorium.

1000 Grave verò peccatum incurrunt testamentorum executores, si nullo detenti iusto impedimento, legatorum piorum solutionem notabili differant tempore. Cùm hoc salutis animæ defuncti notabiliter obesse possit.

1001 Nec refert, quòd certus executionis terminus certis in locis à sæculari potestate præscribi solet. Quia terminus iste non statuitur pro foro poli, sed pro foro fori, ut executor sciat, se à Iudice multari posse, si solutionem ultra eum terminum differat.

1002 Solvenda superest duplex quæstio. Prima, quid censendum sit de legato per testamentum relicto puellæ, si mundum reliquerit, vel certum statum susceperit; an legatum istud solvendum sit puellæ, quæ elegit statum Begginæ, vel filiæ devotæ? Si legatum relicto sit puellæ, quæ mundum reliquerit, Zypæus lib. 3. consult. canon. consult. 1. censet eo frui non debere Begginam: utpote quæ non videatur mundum absolutè reliquisse, cùm ad eum reverti possit, sicut Novitiæ & Novitiæ Religiosorum Ordinum. Si verò relicto sit puellæ, quæ statum elegerit, lib. 3. respons. jur. ad respons. 1. censet frui debere Begginam, eò quòd censeri debeat statum elegerit, cùm Begginæ habeantur pro personis Ecclesiasticis, & tales videntur à Joanne XXII. earumque ædes sacræ, & Episcopis subjectæ. Idem censet Bertrandus Loth qq. Belgic. tr. 8. q. 1. a. 3. Sed mihi videtur, Begginas eodem modo censeri posse mundum reliquisse. Unde etiam cenfeo, puellas devotas statum illum amplexas, animo in eo ad mortem usque perseverandi, censeri posse mundo mortuas, maximè, si Deo se devoverint per votum absolutum castitatis usque ad mortem. Et consentit Zypæus, eas in favorabilibus venire debere sub nomine earum, quæ statum elegerunt, non autem in odiosis. Unde (inquit) cùm testator vetuisset liberis bonorum suorum alienationem, si ad statum ecclesiasticum venissent, *respondi in ista odiosa clausula Begginam & Devotam non comprehendi: eò quòd licet statum ecclesiasticum elegerint in ampla significatione, non in stricta & propriissima. At verò favores sunt ampliandi, odia verò restringenda.*

1003 Secunda quæstio, an legatum relicto determinatæ puellæ, ut matrimonium decenter ineat, ei tradendum sit, si statum religiosum elegerit? Respondeo affirmative, nisi aliud de testatoris mente constiterit. Quia sic habetur Authent. de SS. Episcop. §. & hoc presentis. Et Authent. nisi rogati C. ad Trebell. Et ratio est, vel quia præsumendum non est, quòd testator voluerit eam im-

pedire, ne meliorem statum eligeret. Vel quia sic in favorem vitæ religiose legibus illis est constitutum. Ita Covarruvias 1. variar. c. 19. n. 10. Villalobos tr. 30. diff. 30. n. 11. Menochius l. 4. de præsumpt. 148.

Sed quid de legato relicto generaliter ad nubendas virgines, potestne tradi iis quæ fieri volunt Religiose? Negant Sanchez, Lugo, Bonacina, Barbosa, &c. Affirmant Basilius Legionensis, Lessius, & alii apud nostrum Andræam à Matre Dei hic c. 5. n. 185. ubi & ipse subscribit. Sed non video firmam hujus rationem. Fator quidem, quòd si quis legasset Petro ducentos florenos, si uxorem ducat, nullà factà mentione Religionis, debebuntur ei 200. etiam si uxorem non ducat, sed Religionem ingrediatur. Ita enim tenent omnes, & Lex quidam habetur in dicta Authentica eundem favorem esse voluit matrimonii spiritualis, qui carnalis. Et reverà leges usque ad cò favent matrimonio spirituali, ut si testator per hanc conditionem, si uxorem ducat, excludere voluisset statum religiosum, haberetur pro conditione turpi, ac proinde pro non adjecta. L. reprehendenda Cod. de Instit. & Substit. L. quidam ff. de condit. apposit. L. in pia ff. de legatis.

Excipe, nisi testator justam habuerit causam relinquendi aliquid generaliter pro maritandis virginibus, quæ locum non habet in iis quæ Religionem amplectuntur, quæque per leges non habeatur pro impeditiva status religiosi, v. g. si testator sic disposuerit, ut ex quæ de Religione non cogitant, decenter maritatae, sint extra periculum incontinentiæ.

Unde casu quo testator legasset Petro 200. flor. si uxorem ducat, 100. si Religionem ingrediatur, non est ratio dicendi, quòd posterior ista conditio censenda sit adjecta, ut Petrus à Religione retrahatur: cum satis occurrant aliæ justæ, & honestæ causæ, quæ testatoris animum rationabiliter movere potuerunt ad sic disponendum, v. g. quia paucioribus indigent qui statum religiosum amplectuntur, quàm qui carnale incurrunt matrimonium, ob majora matrimonii carnalis, quàm spiritualis onera. Et ideo in dicto casu videtur probabilius, quòd Petro Religionem ingredienti solùm debeantur 100. ut docent Covarruvias, Lopez, Malderus, Wiggers tr. 5. de contract. c. 2. dub. 10. n. 53. & alii contra Angelum, Sylvestrum, &c. qui putant Petro tunc perinde deberi 200. ac si uxorem duceret.

CAPUT C.

Definitio injuria, seu injuria, justitia opposita.

Postquam de justitia egimus, materia ordo postulat, ut ad vitium illi opposi-